אוצר מדרשים — מגילת סתרים

מגילת סתרים: במס' שבת (ו' ע"ב) אמר רב מצאתי מגלת סתרים בי ר' חייא וכתוב בה איסי בן יהודה אומר אבות מלאכות ארבעים חסר אחת וכו', ופירש"י מגלת סתרים שהסתירוה מפני שלא ניתנה ליכתב, וכששומעין דברי יחיד חדשים שאינן נשנין בביהמ"ד וכותבין אותן שלא ישתכחו מסתירין את המגילה, וכמ"ש בתמורה (י"ד:) כתב לך את הדברים האלה, אלה אתה כותב ואי אתה כותב הלכות. ובערוך ע' מגלה פירש מגלת סתרים שיש בה הלכות פסוקות כעין ספר הלכות שאין כתלמוד שמצוי אצל כל אדם.

ובבבא מציעא (צ"ב.) אמר רב מצאתי מגלת סתרים בי ר' חייא וכתוב בח איסי בן יהודה אומר כי תבא בכרם רעך בביאת כל אדם הכתוב מדבר וכו' (עי' רש"י שם).

בעל הליכות עולם (שער א' פ"א) כתב כי החכמים ז"ל היו מקבלים איש מפי איש ולומדים המשנה על פה כאשר נמסרה, אלא שהיו התלמידים עושים סימנים למשנתן וכותבים אותם מפני השכחה המצויה בדברים, והיו מסתירים אותם וקורין לסימנים ההם מגלת סתרים וגו' עד שבא רבינו הקדוש וראה כי אזלת יד החכמה והצרות תכופות וגזרות מחדשות ותדל עד מאד תורה שבע"פ, עמד הוא ובית דינו בהסכמת החכמים שהיו בזמנו לחבר ספר בקבלה הנתונה מסיני וסמכו על המקרא עת לעשות לה' וגו'.

בספר השטרות לר"י ברצלוני (צד 126) מביא מגילת סתרים זכרונות ושמועות משום ראשוני ראשונים קודם למר רב יהודאי גאון (בעל הלכות גדולות).

בערוך ערך מכלא מפרש פוק עיין במכילתך (גיטין מ"ד). מכילתא הוא מגילתא, גימ"ל בכ"ף מתחלפין, כמו מכורותיך מגורותיך, ונראה שהיא מגלת סתרים. צונץ בספרו על הדרשות העתיק מגלת סתרים "בוך דער געהיימניסע" יען כי לדעתו נסתרות מדובר בו, וגם רצה להוכיח כי מגלת סתרים היא מגלת חסידים כי נמצאו בו גם מילי דחסידות ודברי מוסר, אולם כל המאמרים הנ"ל מעידים כי טעות הוא בידו (רב פעלים 77).